

Анна Даласина

Със златна була император Алексей Комнин

почете майчината памет кат достоен син –

прославена със своя ум бе Анна Даласина,

и равна нямаше ни по морал, ни по дела –

ако оставим настрана възхвалата прекрасна,

сред всички славословия едно проблясна,

красива фраза, благородна и звучи така:

тя нивга не изрече „мое“ и „твое“ – тези студени слова.

1927

Анна Даласина (1025–1102) е византийска императрица, майка на император Алексей I Комнин. Историческите хроники я описват като изключително умен и способен политик, който добре управлява като регент в отсъствието на императора от Константинопол.

В таверните

Таверни и бордеи обикалям

из цял Бейрут. Не исках да остана

в Александрия. Заряза ме Тамид,

замина на префекта със сина, за да спечели

вила на брега на Нил, имение в града.

Не можех да остана в Александрия.

Таверни и бордеи обикалям

из цял Бейрут. На живот презрян съм се отдал,

затънал във пиянство долно. Спасява ме едно,

като красота е то, що не повяхва, като ухание,

в плътта ми що попива: през тези две години,

Тамид, младежът най-прекрасен, бе мой

не заради вила на брега на Нил или имение в града.

1926

Дарий

Ферназ, поета, над важно място
размишлява във своята епическа поема:
как Дарий, син Хистаспов,
владетел станал е персийски.
(Потомък му е царят славен Митридат,
наричан още Дионис и Евпатор.)
Тук размисъл дълбок е нужен –
какви ли чувства Дарий са обзели:
гордост ли? опиянение? Макар едва ли,
че Дарий суетата на величието осъзнава.
Потъва в размисъл дълбок поета.
Прекъсва го изневиделица слугата,
дотичал с твърде важна новина.
Война със римската държава. Безчетна
армия преминала граничната бразда.
Онемява в миг поета. Каква злочестина!
Нали сега на царя славен Митридат,
наричан още Дионис и Евпатор,
съвсем не му е до поеми гръцки.
Поеми гръцки в разгара на война?
Изпада в отчаяние поета. Каква беда!
И то, когато вярва, че „Дарий“ слава
ще му донесе, ще го издигне и ще му даде
на критиците си да затвори завистливите уста.

Какво забавяне на плановете му е това!

Забавянето да е само – половин беда,

че безопасно място ли е Амисос?

Градът не е надеждно укрепен,

а римляните са ужасни врагове.

Кападокийците ще издържим ли

срещу тях? Възможно ли е това?

На римските легиони дали ще устоим?

Спасете ни велики богове, закрилници на Азия!

Но всички тези тревоги и злочестини

не спират поетическата мисъл упорита –

навярно бил е в плен на гордост и опиянение.

Да, гордост и опиянение Дарий са обзели.

1917, 1920

Поетът Ферназ, живял в двора на Митридат VI, е измислен от Кавафис персонаж, а действието в стихотворението се развива през 74 г. пр.н.е. в навечерието на т.нар. Трета Митридатова война с Рим. Самият Митридат VI (135–63 г. пр.н.е.) е последният велик цар на елинистичния Изток. Известен е с много прозвища и титли (според Цицерон гърците го наричали Отец, Спасител на Азия, Освободител, Благожелателен и др.), но останал в историята като Евпатор (благороден) и Дионис (според едни заради роднински връзки с Антиох VI Дионис, според други заради обожествяването му като Новия Дионис). Освен това Митридат VI (който бил от гръко-персийски произход) твърдял, че е потомък на Александър Велики и Дарий I.

На сражавалите се за Ахейския съюз

Вий, храбреци, които бихте се и паднахте във слава,

не трепнахте от страх пред врагове непобедими.

Безупречни сте вий, вината на Дией и Критолай е цяла.

И щом реши да се похвали някой елин,

„Такива ражда нашто племе“, за вас ще каже.

Това ще бъде вашата възхвала.

Написано в Александрия от ахеец

в седмата година от царуването

на Птолемей Латир.

1922

Хубаво и лошо време

Какво от туй, че зимата навън

довява облаци, мъгли и студ.

Пролетта е в мен, най-светла радост.

Като слънчев лъч от чисто злато е смехът,

градина втора няма като любовта,

че жарка песен там снега стопява.

Напразно пролетта навън

поднася ни цветя, зеленина посява!

Зимата е в мен, щом душата ме боли.

Въздишка ярко слънце помрачава,

тъгата от декември май не различава,

сълзите са по-ледени от сняг студен.

1893

В театъра

Омръзна ми да съзерцавам тази сцена,

затуй към ложите повдигнах взор.

В една от тях видях аз тебе,

със дивна красота и младост тъй порочна.

И в миг наум дойде ми онова,

което ми разказваха за тебе по обяд.

Тъй мисълта и тялото ми то възбуди,

че продължих да съзерцавам очарован
и уморената ти красота, и младостта ти уморена,
и роклята разкошна, елегантна,
мечтаех си за теб и те рисувах във ума си,
каквато те описвах пред мене по обяд.

1904

Епитафия

О, страннико, край Ганг сега лежа,
а родом съм от Самос. Във варварска земя
животът ми във труд и болка отлетя.
На тоз крайречен гроб пръстта
бедите мои до една покри. Ламтеж неутолим
за злато ме подмами да се хвана с търговия.
А после на брега индийски запрати ме стихия,
където в робство бях продаден. До старини
превивах гръб от самоския бряг далеч,
лишен от гръцка реч, без миг покой да сваря,
но от страдания ужасни не ще заридя,
във ада, без да се оплаквам, съм готов да ида,
че мои сънародници там ще заваря
и с тях на гръцки ще говоря до насита.

1893